

MALİ TABLOLAR ANALİZİ: PENDİK BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Kenan GÖÇER*

Özet

Hem kâr amacı ön planda olan, hem de sosyal amacı ön planda olan kurumlar tarafından üretilen mali tablolar, ilgili kurumların ve yöneticilerin başarılarının temel göstergelerinden birini oluştururken aynı zamanda kaynakların etkin kullanımını da ortaya koyabilecek niteliktedir. Mali tablolara ilişkin analiz, kurumların geçmiş performanslarını ortaya koymakla birlikte, gelecekte yapılması gereken faaliyetlerin planlanmasında önemli bir işlevi yerine getirir. Bu çalışmanın amacı, uzun yıllardır kâr amaçlı kurumların analizinde kullanılan mali analiz tekniklerinin kamu kurumlarında da uygulanabilirliğini ortaya koymak ve ilgili kurumların mali analizi yapılarak mali yapıları ile ilgili mevcut durumu belirlemek ve geleceğe ilişkin öngörülerde bulunmaktır. Çalışma kapsamında, Pendik belediyesinin 2008-2012 yılları arasındaki bilanço ve bütçe sonuçları tabloları kullanılmıştır. Bu tablolara ilişkin analizler, yatay ve dikey analizi kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belediyelerde mali analiz, dikey analiz, yatay analizi, mali etkinlik

FINANCIAL STATEMENTS ANALYSIS: THE CASE OF PENDİK MUNICIPALITY

Abstract

The financial statements the produced by institutions both at the forefront of profit motive and social purpose not only constitute one of basic indicators of success of related institutions and administrators, but they also are capable revealed efficient use of resources. On the one hand the analysis of financial statements exposes past performances of institutions and on the other hand it fulfills an important function in the planning of activities needs to be done in the future. Purpose of this study has revealed applicability to public institutions of financial analysis techniques used in the analysis of profit-oriented institutions and has made financial analysis of relevant institution and has determined the relevant current situation and has made predictions about the future. In this study was used balance sheet and budget results statements between the years 2008-2012 of the Pendik municipality. The analyses of this table have involved horizontal and vertical analysis.

Key Words: Municipality, financial analysis, horizontal analysis, trend analysis, financial effectiveness.

GİRİŞ

Türkiye, son on yıldır kamu yönetimi alanında ciddi reformlara sahne oldu. Bu reformların başta geleni, kamu mali yönetimi ve yerel yönetimler mevzuatındaki kurucu düzenlemelerdir. Bu düzenlemeler; kamu mali yönetimini düzenleyen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (KMYKK) (Resmî Gazete, 2003), yerel yönetimleri yeniden ele alan Büyükşehir Belediye Kanunu (Resmî Gazete, 2004) ve Belediye Kanunu'dur (Resmî Gazete, 2005).

Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenleyen KMYKK (2003, md. 1), merkezî yönetimde olduğu gibi 2006 yılında, belediyelerde de uygulamaya geçmiştir.

Merkezî yönetim bütçe kanununun dışında yer alan belediyelerin, halka hesap veren, demokratik, şeffaf, ölçülebilir, öngörülebilir ve iyi yönetim ilkelerinin egemen olduğu bir yapı olarak kabul görmesi, merkezî yönetim için büyük önem taşımaktadır.

* Yrd. Doç Dr. Kenan GÖÇER, Sakarya Üniversitesi, kenangocer@sakarya.edu.tr

Özellikle Sayıştay (dış denetim) denetiminin iki unsuru olan düzenlilik ve performans denetiminin, genel yönetim kapsamındaki kamu kurumlarından olan belediyeler üzerinde de geçerli olması, bütün dikkatlerin belediyelerin hazırlayacakları tablolara çevrilmesine neden olmuştur.

Sayıştay'ın düzenlilik denetiminden, mali denetim ve uygunluk denetimini anlıyoruz (Sayıştay Kanunu, Resmi Gazete: 03.12.2010, Kanun No 6085, md. 2). Buna göre mali denetim, kamu idarelerinin hesap ve işlemleri ile mali faaliyet, mali yönetim ve kontrol sistemlerinin değerlendirme sonuçları esas alınarak, mali rapor ve tablolarının güvenilirliği ve doğruluğuna ilişkin denetimi; uygunluk denetimi ise kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunun incelenmesine ilişkin denetimdir.

Fakat idarelerce henüz önemi anlaşılmayan yeni bir denetim türü daha gelmiştir. KMYKK ve Sayıştay Kanunu ile gelen bu denetim, performans denetimidir. İlgili kanunlara göre performans denetimi, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi (KMYKK md. 9; Sayıştay Kanunu md. 2/d) şeklinde tanımlanmaktadır.

Adı geçen her iki denetimde de, belediyelerin mali tabloları ve tabloların analizi büyük önem taşımaktadır. Belediyelerin mali performansını belirlemede kullanılan çeşitli çağdaş yöntemler vardır. Bu çağdaş yöntemlerden bazıları, ICMA (Uluslararası Şehir İdaresi Derneği) tarafından geliştirilen Yerel Yönetimler İçin Mali Göstergeler Analiz Sistemi ve W. Brown tarafından geliştirilen Mali10 Puan Testi olarak sıralanabilir (Ersöz, 2011: 291, 293). Bu çalışmada işletmeler için uzun yıllardır kullanılan geleneksel analiz tekniklerinden dikey analiz ve yatay analizi tekniklerinin belediyelerde kullanımına yer verilecektir. Çalışmamıza konu olarak Pendik Belediyesi'nin 2008-2012 yılları arası mali tablolarından bilanço ve bütçe uygulama sonuçları tablosu inceleme kapsamına alınmıştır.

1. BELEDİYELERİN MUHASEBE SİSTEMİ

Kamu kesiminin ihtiyaç duyacağı tüm mali verilerin günü gününe, doğru, güvenilir bir şekilde kaydedilip saklanması; bunların işlenerek analiz edilmesi ve böylece üretilen yönetim bilgileri ile mali bilgilerin karar verme durumundaki yöneticilerin kullanımına zamanlı olarak sunulması sağlıklı bir kamu mali yönetimi için hayati önem taşır. İyi tasarlanmış bir yönetim bilgi sistemi, karar verme süreçlerinde yöneticilere doğru, güvenilir, zamanlı ve yeterli bilgi sağlar, gerekli raporları üretir. Böylece yöneticilerin etkili, zamanlı ve doğru kararlar almalarına yardımcı olurken, onların hesap verme yükümlülüklerini yerine getirmelerinde de vazgeçilemez bir rol oynar (Türkyener, 2011: 49).

Belediye muhasebesi, “belediye faaliyetlerinin bütçe ile belirlenen süreler içinde, Belediye Meclisinin arzusuna göre yerine getirilip getirilmediğinin kontrolünü sağlayan, belediye hizmetlerinin maliyetini ortaya koyan, ileriye dönük kararların alınmasında idareye ışık tutan ve belediye mallarındaki artış ve eksilişleri para ile ifade eden muhasebe tekniği”dir (Sevimli, 1999: 52).

Belediyelerde 2006 yılından itibaren nakit esaslı muhasebe sisteminden tahakkuk esaslı muhasebe sistemine geçilmiş ve duran varlıkları dahil tüm mali işlemleri muhasebe kaydı altına alınmaya başlanmıştır. Ayrıca muhasebe sistemleri eskiye nazaran oldukça kapsamlı hale gelmiş ve belli kurallara bağlanmıştır (Türkyener, 2011: 49).

Tahakkuk esasında işlemler ve olaylar, nakit akımlarının ne zaman olduğuna bakılmaksızın, ortaya çıktıklarında kaydedilirler. Gelirler hesabı, nakit olarak tahsil edilip edilmediklerine bakılmaksızın, mali yıl boyunca tahakkuk eden ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre gelir olarak kaydedilmesi gereken gelir işlemlerini, giderler hesabı da, yine, nakit olarak ödenip ödenmediklerine bakılmaksızın, mali yıl boyunca tahakkuk eden giderlerin toplamını gösterir. Tahakkuk esaslı muhasebede tahakkuk eden gelir ve giderler doğdukları mali yılın hesaplarına ve raporlarına dahil edilirler. Böyle bir yaklaşım, ekonomik olaylara ilişkin işlemleri ait oldukları mali yılda kaydeder ve raporlar. Bu özelliği ile dönemsel mali raporlar ilgili faaliyet dönemlerine ilişkin mali işlemleri tam olarak yansıtır (Karaaslan, 2005: 16).

Tahakkuk esasına göre kaydedilen varlıklar; nakit, alacaklı hesaplar, verilen borçlar gibi mali hesapları, fiziksel varlıkları, diğer maddi olmayan duran varlıkları kapsar. Bu sisteme göre üretilen mali raporlar gelirleri, amortismanı da kapsayan giderleri, varlıkları, yükümlülükleri ve diğer ekonomik akımları içerir. Bu yönü ile kamu kaynaklarının etkin, verimli ve ekonomik kullanılıp kullanılmadığını ya da diğer bir ifade ile kamu yöneticilerinin performanslarının, yani iyi yönetici olup olmadıklarının ölçümünde sağlam bir alt yapı oluşturur (Karaaslan, 2005: 16).

Belediyelerde mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Mali tablolar, bütünlük, güvenilirlik, kullanılabilirlik, yönetsel geçerlilik ve ulaşılabilirlik ilkeleri çerçevesinde; yeterli mesleki eğitimi almış personel tarafından muhasebe kayıtlarındaki verilere dayanılarak ve istatistiksel yöntemler kullanılarak hazırlanır. Dipnotların ve açıklamaların, belirli bir olayın veya işlemin kamu idaresinin mali durumu ve faaliyetleri üzerindeki etkisinin değerlendirilmesinde yetersiz kalması halinde ilave açıklamalara yer verilir. Kendi adına ekonomik varlık edinebilen, yükümlülük üstlenebilen, diğer kamu idareleri veya üçüncü şahıslarla ekonomik ilişkilere girebilen kapsama dahil her kamu idaresi bir kurumsal birimdir. Kapsama dahil her kurumsal birim ise bir raporlama birimidir. Dolayısıyla il, ilçe, kademe, belde, büyükşehir belediyelerinin tamamı ayrı ayrı raporlama birimleridir ve kendi mali tablolarını düzenlemek durumundadırlar (Türkyener, 2011: 51).

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre aşağıda yer alan mali tablolar; bu tablolarda yer alan bilgilerin, gelecekteki olaylar ve sonuçları hakkında tahminlerin oluşturulması, doğrulanması veya değiştirilmesine olanak sağlayacak şekilde ihtiyaca göre aylık, üç aylık ve yıllık olarak belediyelerin muhasebe birimlerince hazırlanır (Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, m.418):

- Mizan cetveli
- Bilanço
- Faaliyet sonuçları tablosu
- Bütçe uygulama sonuçları tablosu
- Nakit akım tablosu
- Mali varlık ve yükümlülükler değişim tablosu
- İç borç değişim tablosu
- Dış borç değişim tablosu
- Şarta bağlı varlık ve yükümlülükler tablosu
- Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- Giderlerin kurumsal sınıflandırılması tablosu

- Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

Genel amaçlı malî tabloların amacı, kaynak tahsisine ilişkin kararların alınması ve değerlendirilmesinde geniş çaptaki kullanıcı kitlesi için yararlı olan; idarenin malî durumu, performansı ve nakit akışları hakkındaki bilgileri sağlamaktır. Malî tablolar kamu idarelerine ilişkin şu bilgilerin edinilmesini sağlar (Türkyener, 2011: 52):

- Kaynaklarının dağılımı ve kullanımını,
- Faaliyetlerinin nasıl finanse edildiği ve nakit ihtiyacının nasıl karşılandığını,
- Faaliyetlerini finanse edebilme ve sorumlulukları ile taahhütlerini yerine getirebilme yeteneğini,
- Malî durumu ve malî durumundaki değişiklikleri,
- Faaliyetlerindeki performans, etkinlik ve başarısını,
- Kendilerine sağlanan kaynakları bütçelerine uygun ve yasal şekilde kullanıp kullanmadıklarını,
- Malî işlemlerinde saydam olup olmadıklarını ve hesap verilebilirliğini

2. MALİ ANALİZ VE MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ

Mali tablolar bilgi kullanıcılarının temel bilgi kaynağıdır. Bu nedenle mali tablolar bilgi kullanıcıların ihtiyacını karşılamalıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde mali tablo düzenlemenin üç temel amacı:

- İlgililer için karar almada yararlı bilgiler sağlamak.
- Gelecekteki nakit akımlarını değerlendirmede yararlı bilgiler sağlamak
- Varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişiklikler ile İşletme faaliyet sonuçları hakkında bilgi sağlamaktır.

Mali analiz yapmanın amacı, geçmişe ait muhasebe bilgilerini finansal kararlarda kullanılabilir işletmenin geleceğine ilişkin bilgilere dönüştürmektir.

Mali analiz türleri üç temel başlıkta sınıflandırılabilir:

- **Kapsamına Göre Finansal Analiz:** Kapsamına göre finansal analiz, statik ve dinamik analiz olarak ikiye ayrılır. Statik analiz, sadece belirli bir tarihe ait mali tabloların analiz edilmesidir. Dinamik analiz, birbirini takip eden birkaç yılın mali tablolarının analiz edilmesidir.
- **Amacına Göre Finansal Analiz:** Üç başlık altında toplanabilir: Yatırım analizi, işletmenin gelecek dönemdeki kazanma gücünün belirlenmesi amacıyla yatırımcılar tarafından yapılan analizdir. Yönetim analizi, işletme faaliyetlerinin başarısının ölçülmesi amacıyla yapılan analizdir. Kredi analizi, işletmenin likidite gücünü belirlemek için kredi kurumları tarafından yapılan analizdir.

- **Yapanın Kimliğine Göre Finansal Analiz:** İç ve dış analiz olmak üzere ikiye ayrılır. İç analiz, işletme içindeki kişilerin yaptığı analizdir. Dış analiz, işletme dışındaki kişilerce yapılan analizdir.

Finansal analiz, finansal tablolardaki bilgilere analiz tekniklerinin uygulanmasıyla analiz sonuçları elde etme ve bu sonuçları yorumlayarak işletmenin mali durumu ile faaliyet sonuçları hakkında tahminlerde bulunmaktır.

Genelde temel mali tablolara uygulanan analiz teknikleri şunlardır:

- **Karşılaştırmalı Tablolar analizi (Yatay Analiz):** İşletmenin iki veya daha fazla dönemlerine ilişkin finansal tablolarının birbirini izleyen dönemler bakımından karşılaştırmalı olarak düzenlenip, bu tablolarda yer alan kalemlerin zaman içindeki değişimi belirlemek amacıyla yapılır (Akdoğan ve Tenker, 2005:519).
- **Yüzde Metodu ile Analiz (Dikey Analiz):** Finansal tablolarda yer alan her kalem aynı tabloda yer alan belirli bir kaleme veya toplam kısmına oranlanmakta ve bulunan yüzdelerle ifade edilmektedir (Akdoğan ve Tenker, 2005:555)
- **Trend (Eğilim Yüzdeleri) Analizi:** İşletmelerin daha uzun bir dönemi kapsayan süre içerisinde (5yıldan fazla) işletmenin durumu görülmek istendiğinde mali tablo kalemlerinin eğilim yüzdelerinin hesaplanması, işletme seyrinin daha rahat görülmesini ve tablo kalemleri arasındaki ilişkilerin daha rahat kurulmasını sağlamaktadır. Eğilim yüzdeleri yöntemi, belirli tarihler arasındaki dönemde finansal tablo kalemlerindeki artış veya azalışların baz yıl ile karşılaştırmalar yapılarak ortaya konması aracılığıyla gerçekleştirilen dinamik bir analizdir (Gücenme, 2005:180).
- **Oran (Rasyo) Analizi:** Bilançonun aktif veya pasifi ile gelir tablosunun kalemleri arasındaki bağlantıları kesir ya da yüzde olarak ortaya koyan analiz tekniğidir (Arat, 2005: 89).

3. BELEDİYELERDE MALİ ANALİZ TEKNİKLERİNİN UYGULANMA SINIRLILIKLARI

İşletmelerde kullanılan bazı finansal analiz teknikleri, belediyelerde düzenlenen tablolar üzerinde uygulanabilir özelliğe sahiptir. Belediyelerin mali tablolarının analizinde kendine özgü niteliklerinden kaynaklanan çeşitli sınırlamalar bulunmaktadır. Bu sınırlamalar şu şekilde sıralanabilir (Türkyener, 2011: 52-54):

- **Belediyelerin Kâr Amacı Gütmemeleri:** İşletmelerde kullanılan tüm finansal analiz tekniklerinin belediyelerde aynen uygulanması mümkün değildir. Bunun başlıca nedeni işletmelerde kârın ön planda tutulması nedeniyle analiz tekniklerinin de bu çerçevede düşünülmüş ve uygulanmış olmasıdır. Belediyelerde ise temel amaç hizmet sunumudur. Belediyelerde önemli olan gelirlerin en verimli şekilde kullanılmasının sağlanmasıdır. Belediyelerin temel amacı kâr elde etmek olmadığı için, elde edilen kaynakların verimli kullanılıp kullanılmadığı sadece mali tablolardan hareket ederek değerlendirilemez.
- **Finansman Kaynaklarındaki Sınırlamalar:** Belediyelerin elde edebilecekleri gelirler kanunlarca belirlenmiş ve yapabilecekleri harcamaların da yine kanunlarda sınırları çizilmiştir. Bu nedenle belediyelerin mali tablolarının analizi yapılırken kendi yapılarına kattıkları değerden ziyade, elde etmiş oldukları gelirleri etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanıp kullanmadıkları değerlendirilmelidir. Belediyelerin kaynakları öz kaynak ve dış

kaynaklardan oluşur. Belediye sınırları içerisinde yaşayanların sayısı ne kadar fazla ise merkezi yönetimden alacakları vergi payı da o kadar fazla olacaktır. Bununla birlikte sanayi ve ticareti gelişmiş bir belediyenin öz gelirlerinin de yüksek olması beklenir.

- **Tahakkuk Esaslı Muhasebeye Uygun Mali Tablo Üretiminin Yeni Olması:** Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesine geçilebilmesi için, “Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” 2005 yılında, mahalli idarelerin muhasebe uygulamalarını belirleyen ve Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’ni esas alarak çıkarılan “Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” ise 2006 yılında yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla belediyeler tahakkuk esasına göre 2006 yılında kayıt yapmaya başlamışlar ve ilk mali tablolarını 2007 başında hazırlamışlardır.

- **Belediyelerin Merkezi Yönetimle Olan İlişkileri – Siyasi Etkenler:** Belediyeler, üst yönetimde yer alan kişilerin seçimle işbaşına gelmelerinden dolayı siyasi bir takım özellikler taşımaktadırlar. Bu özellikler ise belediyelerin gelir ve gider yapılarında bazen önemli değişikliklere neden olabilmektedir. Mali tabloların analizinde dönemler itibariyle ortaya çıkan bu değişikliklerin dikkate alınması gerekmektedir.

- **Uluslararası Standartların Uygulanmaması:** Uygulanan muhasebe sistemi ve yapılan raporlamalar, uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ve raporlama standartlarına uygun olmalıdır. Çerçeve hesap planı da hem yurt içindeki kullanıcıların bilgi ve yönetim ihtiyaçlarına uygun hem de uluslararası mali kuruluşların belirlediği niteliklere ve sınıflandırmaya uygun, devlet hesaplarında saydamlığı sağlayacak ve mali karar alanlar ile bunları uygulayanların hesap verebilirliğine temel oluşturacak rapor üretmeye elverişli olmalıdır. Bunu sağlamaya yönelik olarak, uluslararası alanda yapılan çalışmalar henüz tamamlanmamıştır.

4. MALİ ANALİZ TEKNİKLERİNİN UYGULANMA

Bilanço, kurumun belli bir tarihteki varlıklarını, yabancı kaynaklarını ve öz kaynaklarını gösteren tablodur. Kesin mizanda yer alan hesapların borç kalanları bilançonun aktif hesaplarını, alacak kalanları da bilançonun pasif hesaplarını oluşturur. Aktif ve pasifi düzenleyici hesaplar buldukları grupta eksi değer olarak gösterilir Bilançolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinde belirlenmiş ilkelere uygun olarak hazırlanır ve sunulur. Bilançolar, faaliyet dönemleri arasında karşılaştırma yapılabilmesini sağlamak üzere son üç faaliyet dönemine ilişkin verileri kapsayacak şekilde hazırlanır (Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, m.421).

Bütçe uygulama sonuçları tablosu, kurumun bütçe uygulamaları sonucunda belirli raporlama dönemlerinde elde ettiği bütçe gelirleri ve yaptığı bütçe giderlerini gösteren ve bunlar hakkında detaylı bilgi sağlayan mali tablodur. Bütçe uygulama sonuçları tablosu, bütçe gelir ve bütçe gider hesapları hesap grupları hesaplarından üretilir. Bütçe yılının tamamına ilişkin olarak düzenlenen tabloya mahsup dönemi işlemleri de dahil edilir. Tablo, dönemler arası karşılaştırma yapılabilmesini sağlamak üzere son üç mali yıla ilişkin verileri kapsayacak şekilde hazırlanır (Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, m.423). Bütçe kesin hesabı, tahmini olarak yapılan bütçenin hesap dönemi sonunda gerçekleşen kesin şeklidir. Bu bakımdan belediye gelir ve gider bütçelerinin içerdiği hususlar bütçe kesin hesabında da aynen bulunur. Bütçe kesin hesabı gelir ve gider bütçe kesin hesabı olarak iki kısma ayrılır. Bütçe gelir kesin hesabı bütçe gelir hesap cetveli ile bütçe gelir kesin hesap cetveli açıklaması isimli iki cetvelden oluşur (Sevimli, 1999:51).

4.1. Dikey Analiz Tekniğine Göre Mali Tabloların Analizi

Pendik Belediyesi'nin 2008-2012 dönemine ilişkin bilançosunun aktif ve pasif toplamı 100, bütçe uygulamaları tablosunun bütçe gelirleri ve bütçe giderleri toplamı 100 kabul edilerek, bahsedilen bu tablolardaki diğer kalemlerin bu oran içindeki payları aşağıdaki tablolarda incelenmiştir.

4.1.1. Bilanço Dikey Analizi

Ana hesap sınıfı itibarıyla incelendiğinde Belediye'nin varlıklarının % 90'dan fazlasının duran varlıklardan oluştuğu görülmektedir. Ancak 2008 yılından itibaren dönen varlıklarda artış, buna paralel olarak da duran varlıklarda da azalış ortaya çıkmıştır.

Dönen varlıklar arasında en yüksek paya sahip olan faaliyet alacaklarında dönemler itibarıyla artış ortaya çıktığı, kurum alacakları hesabının oranının yıllar itibarıyla düştüğü görülmektedir. Faaliyet alacaklarının artışına neden olan hesap ise, gelirlerden takipli alacaklar hesabıdır. Bu sonuçlar, kurumun alacak tahsil politikasını gözden geçirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Kurumun duran varlıkları incelendiğinde, duran varlıklardaki azalmanın temel nedeninin arazi ve arsalarda azalışla birlikte, birikmiş amortismanındaki azalıştan kaynaklandığı görülmektedir.

AKTİF						DİKEY YÜZDELER				
Bilanço Hesapları	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
DÖNEN VARLIKLAR	38.675.726,09	36.483.451,24	49.697.455,35	69.965.923,79	74.889.704,92	3,62	3,4	4,49	6,27	6,45
HAZIR DEĞERLER	10.185.363,21	5.247.994,71	6.438.523,34	17.166.744,98	11.192.286,25	0,95	0,49	0,58	1,54	0,96
FAALİYET ALACAKLARI	22.323.142,75	25.671.606,76	36.032.285,73	40.941.673,61	46.498.874,47	2,09	2,39	3,26	3,67	4
KURUM ALACAKLARI	910.513,38	757.074,98	628.405,48	441.810,39	286.383,24	0,09	0,07	0,06	0,04	0,02
DİĞER ALACAKLAR	45.407,04	103.019,80	297.665,58	277.859,03	994.841,68	0	0,01	0,03	0,02	0,09
STOKLAR	4.544.609,10	4.097.516,32	5.807.917,18	10.492.333,16	15.170.839,85	0,43	0,38	0,52	0,94	1,31
ÖN ÖDEMELER	488.969,27	428.175,13	324.235,10	299.916,56	378.068,09	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03
DİĞER DÖNEN VARL.	177.721,34	178.063,54	168.422,94	345.586,06	368.411,34	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03
DURAN VARLIKLAR	1.029.399.368,75	1.036.794.282,10	1.056.974.770,95	1.046.629.882,28	1.086.781.482,18	96,38	96,6	95,51	93,73	93,55
KURUM ALACAKLARI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MALİ DURAN VARLIKLAR	3.033.201,61	6.364.080,03	10.896.865,03	12.471.171,58	13.862.115,25	0,28	0,59	0,98	1,12	1,19
MADDİ DURAN VAR.	1.025.490.775,76	1.028.857.997,56	1.046.077.905,92	1.034.158.710,70	1.072.857.693,69	96,01	95,86	94,52	92,62	92,35
MADDİ OLMAYAN D. V.	875.391,38	1.572.204,51	0	0	0	0,08	0,15	0	0	0
DİĞER DURAN V.	0	0	0	0	61.673,24	0	0	0	0	0,01
AKTİF TOPLAMI	1.068.075.094,84	1.073.277.733,34	1.106.672.226,30	1.116.595.806,07	1.161.671.187,10	100	100	100	100	100

Bilançonun pasifi incelendiğinde, yıllar itibariyle azalma söz konusu olsa da en yüksek payın özkaynaklara ait olduğu görülecektir. Pasifte yer alan önemli bir değişim de kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artıştır. Bu artışın temel nedeninin ise, faaliyet borçlarındaki artış olduğu söylenebilir. Uzun vadeli yabancı kaynaklarda da dönemler itibariyle kısmi bir artış söz konusu olmakla birlikte, toplam içinde küçük bir oranı oluşturduğu için kurumun mali yapısını etkileme niteliğinde değildir. Kısa süreli borçlardaki artış ile, bilançonun dönen varlıklarındaki artış birlikte değerlendirildiğinde, kurumun net çalışma sermayesinin belirli bir düzeyde kaldığı ifade edilebilir. Buna göre, kurumun kısa süreli borçlarını ödemedede herhangi bir sorunla karşılaşmayacağı öngörülebilir.

BİLANÇO - PASİF						DİKEY YÜZDELER				
Bilanço Hesapları	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
KISA VADELİ YAB.KAY.	39.249.007,14	16.469.183,52	52.325.267,22	37.488.758,24	72.473.222,16	3,67	1,57	4,73	3,36	6,24
KISA VADELİ MALİ BORÇ.	0	0	31.550.605,81	15.827.964,29	8.109.936,55	0	0	2,85	1,42	0,7
FAALİYET BORÇLARI	22.712.856,09	14.854.657,12	31.550.605,81	15.827.964,29	39.190.735,30	2,13	1,41	2,85	1,42	3,37
EMANET YABANCI KAY.	11.867.392,83	10.656.715,88	10.319.416,40	11.469.843,21	9.300.363,56	1,11	1,01	0,93	1,03	0,8
ÖDENECEK DİĞER YÜK.	4.668.758,22	12.496.385,81	10.451.576,13	10.104.366,13	9.126.826,50	0,44	1,19	0,94	0,9	0,79
GİDER TAHAKKUKLARI	0	103.248,61	0	0	1.809.489,29	0	0,01	0	0	0,16
DİĞER KISA VADELİ Y. K.	0	47.245,72	3.668,88	86.584,61	4.935.870,96	0	0	0	0,01	0,42
UZUN VADELİ YAB. K.	0	5.197.265,53	5.917.239,89	9.553.676,08	10.823.364,58	0	0,49	0,53	0,86	0,93
İÇ MALİ BORÇLAR	0	4.630.769,67	5.491.004,30	8.474.188,28	9.684.677,09	0	0,44	0,5	0,76	0,83
GİDER TAHAKKUKLARI	0	566.495,86	426.235,59	1.079.487,80	1.138.687,49	0	0,05	0,04	0,1	0,1
ÖZKAYNAKLAR	1.028.826.087,70	1.029.922.214,67	1.048.429.719,19	1.069.553.371,75	1.078.374.600,36	96,33	97,94	94,74	95,79	92,8
NET DEĞER	934.287.605,15	934.437.603,94	934.484.657,96	934.484.657,96	966.585.049,50	87,47	88,86	84,44	83,69	83,2
YENİDEN DEĞER. FAR.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GEÇMİŞ YIL. OLUMLU F. S.	63.610.174,52	94.538.482,55	95.484.610,73	113.945.061,23	103.530.238,48	5,96	8,99	8,63	10,2	8,91
GEÇMİŞ YIL. O.SUZ F.S.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DÖNEM FAAL. SONUÇ.	30.928.308,03	946.128,18	18.460.450,50	21.123.652,56	8.259.312,38	2,9	0,09	1,67	1,89	0,71
PASİF TOPLAMI	1.068.075.094,84	1.051.588.663,72	1.106.672.226,30	1.116.595.806,07	1.161.671.187,10	100	100	100	100	100

4.1.2. Bütçe Gelirleri ve Giderleri Dikey Analizi

Bütçe uygulama sonuçları tablosunun gelirler bölümü incelendiğinde, en yüksek gelir payının faiz gelirleri, kişi ve kurumlardan alınan paylar ve para cezaları gelirlerinden oluşan diğer gelirler ile mülkiyet üzerinden alınan vergiler, harçlar ve dahilde alınan mal ve hizmet vergileri gelirlerinden oluşan vergi gelirlerinde olduğu görülmektedir. Gelirlerle önemli değişimin, yıllar itibariyle vergi gelirlerinde ve diğer gelirlerdeki azalışla birlikte taşınır ve taşınmaz varlık satışından oluşan sermaye gelirlerinde önemli artışın gerçekleşmesidir. Bu kalemlerden özellikle taşınmaz satışından elde edilen gelirlerde önemli artışlar gerçekleşmiştir.

BÜTÇE GELİRLERİNİN EKONOMİK SINIFLANDIRILMASI TABLOSU						DİKEY YÜZDELER				
BÜTÇE GELİRLERİ	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Vergi Gelirleri	33.110.988,72	29.252.422,50	48.417.262,88	55.949.198,94	59.362.056,57	27,55	27,25	37,3	28,22	25,53
Teşebbüs ve Mülk. Gelirleri	14.020.195,98	11.227.680,38	11.925.962,66	16.081.685,95	19.894.660,73	11,67	10,46	9,19	8,11	8,56
Alınan Bağış ve Yard. ile Özel Gelirler	102.500,00	104.100,00	435.189,93	750.885,00	106.177,00	0,09	0,1	0,34	0,38	0,05
Diğer Gelirler	60.738.618,34	53.055.455,65	62.919.878,98	75.758.824,99	83.658.827,39	50,54	49,42	48,47	38,21	35,98
Sermaye Gelirleri	12.391.256,13	14.786.947,51	6.388.491,84	50.079.121,50	71.281.343,67	10,31	13,77	4,92	25,26	30,65
Alacaklardan Tahsilatlar	230.551,58	0	0	0	0	0,19	0	0	0	0
TOPLAM	120.594.110,75	108.426.606,04	130.086.786,29	198.619.716,38	234.303.065,36	100	100	100	100	100

Bütçe uygulama sonuçları tablosunun giderler bölümü incelendiğinde, en yüksek gider payının mal ve hizmet alım gideri ile sermaye alım gideri olduğu görülmektedir. Mal ve hizmet alım giderlerinin payı özellikle 2010 ve 2011 yıllarında çok yükseldiği, sermaye giderlerinin ise 2008 ve 2012 yıllarında yüksek paylara ulaşmıştır. Mal ve hizmet alım giderleri içinde en yüksek paya sahip giderin hizmet alımları olduğu tabloda görülmektedir. Giderler içinde önemli yer tutan kalemlerden biri de personel giderleridir. Bu grupta, düzenli olmamakla birlikte memur giderlerinin yükseldiği, işçi giderlerinin ise yıllar itibarıyla önemli düşüş gösterdiği belirlenmiştir.

BÜTÇE GİDERLERİNİN EKONOMİK SINIFLANDIRMASI TABLOSU						ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ (%)				
BÜTÇE GİDERİNİN TÜRÜ	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
PERSONEL G.	17.328.133,28	20.319.797,79	24.408.368,16	27.013.289,69	32.689.093,50	13,5	17,7	17,2	15,4	12,28
SOS. GÜV. K. D. PRİM GİD.	2.734.142,68	3.237.340,69	4.196.626,67	4.942.023,87	4.994.340,88	2,13	2,82	2,96	2,82	1,88
MAL VE HİZ. ALIM G.	44.350.374,02	44.594.895,78	57.691.601,23	70.144.124,15	84.621.966,47	34,6	38,85	40,65	40	31,79
FAİZ GİDERLERİ	533.797,44	120.319,87	1.148.797,83	2.181.504,94	1.843.200,69	0,42	0,1	0,81	1,25	0,69
CARİ TRANSFERLER	8.644.362,75	14.321.205,34	15.212.942,09	15.169.238,95	14.425.395,04	6,74	12,48	10,72	8,67	5,42
SERMAYE GİDERLERİ	49.787.717,59	31.856.223,31	38.723.515,96	53.815.181,41	124.460.566,38	38,8	27,75	27,28	30,7	46,75
SERMAYE TRANSF.	4.875.560,03	332.175,47	553.640,98	1.763.636,97	3.181.225,62	3,8	0,29	0,39	1,01	1,19
TOPLAM	128.254.087,79	114.781.958,25	141.935.492,92	175.028.999,98	266.215.788,58	100	100	100	100	100

4.2. Yatay Analizi Tekniğine Göre Mali Tabloların Analizi

Yatay analiz, belirli bir dönem içerisinde mali tablo kalemlerindeki yıllar itibariyle ortaya çıkan değişimi gösterir. 2008-2012 dönemine ilişkin kurumun yatay analizi ile ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

4.2.1. Bilanço Yatay Analizi

Önceki yıl baz alınarak yapılan yatay analiz sonuçlarına göre, dönen varlıklarda 2009 yılı hariç diğer yıllarda, önceki yıla göre artış yaşanmıştır. Artış özellikle 2010-2012 döneminde yüksek oranlara ulaşmıştır. Dönen varlıklar ayrıntılı şekilde analiz edildiğinde, hazır değerlerdeki değişim düzensiz olduğu, faaliyet alacaklarının ve stokların artış, kurum alacaklarının ise önceki dönem esas alındığında azalış yönünde değiştiği görülmektedir. Maddi olmayan duran varlıklarda ise, haklar hesabının artış yönünde değişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

BİLANÇO - AKTİF						% DEĞİŞİM			
Bilanço Hesapları	2008	2009	2010	2011	2012	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011	2011 - 2012
DÖNEN V.	38.675.726,09	36.483.451,24	49.697.455,35	69.965.923,79	74.889.704,92	-5,67	36,22	40,78	7,04
HAZIR DEĞ.	10.185.363,21	5.247.994,71	6.438.523,34	17.166.744,98	11.192.286,25	-48,48	22,69	166,63	-34,8
FAALİYET AL.	22.323.142,75	25.671.606,76	36.032.285,73	40.941.673,61	46.498.874,47	15	40,36	13,62	13,57
KURUM ALCK.	910.513,38	757.074,98	628.405,48	441.810,39	286.383,24	-16,85	-17	-29,69	-35,18
DİĞER ALAC.	45.407,04	103.019,80	297.665,58	277.859,03	994.841,68	126,88	188,94	-6,65	258,04
STOKLAR	4.544.609,10	4.097.516,32	5.807.917,18	10.492.333,16	15.170.839,85	-9,84	41,74	80,66	44,59
ÖN ÖDEMELER	488.969,27	428.175,13	324.235,10	299.916,56	378.068,09	-12,43	-24,28	-7,5	26,06
DİĞER DÖN. V.	177.721,34	178.063,54	168.422,94	345.586,06	368.411,34	0,19	-5,41	105,19	6,6
DURAN VAR.	1.029.399.368,75	1.036.794.282,10	1.056.974.770,95	1.046.629.882,28	2.689.843,58	0,72	1,95	-0,98	100,26
KURUM ALCK.	0	0	0	0	0	NA	NA	NA	NA
MALİ DURAN V.	3.033.201,61	6.364.080,03	10.896.865,03	12.471.171,58	13.862.115,25	109,81	71,22	14,45	11,15
MADDİ DURAN V.	1.025.490.775,76	1.028.857.997,56	1.046.077.905,92	1.034.158.710,70	1.072.857.693,69	0,33	1,67	-1,14	3,74
MADDİ OLMYAN D. V.	875.391,38	1.572.204,51	0	0	0	79,6	-100	NA	NA
DİĞER DURAN VAR.	0	0	0	0	61.673,24	NA	NA	NA	NA
	1.068.075.094	1.073.277.733	1.106.672.226	1.116.595.806	1.161.671.187	0,49	3,11	0,9	4,04

Önceki yıl baz alınarak yapılan yatay analiz sonuçlarına göre, 2009 ve 2011 yılları hariç kısa vadeli borçlarda, önceki yıla göre artış yaşanmıştır. Özkaynaklarda bütün dönemlerde artışın olduğu belirlenmiştir. Kurumun faaliyet borçlarının 2009 ve 2011 yılları dışındaki dönemlerde arttığı görülmektedir.

BİLANÇO - PASİF						% DEĞİŞİM			
Bilanço Hesapları	2008	2009	2010	2011	2012	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012
KISA VADELİ Y. K.	39.249.007,14	16.469.183,52	52.325.267,22	37.488.758,24	72.473.222,16	-58,04	217,72	-28,35	93,32
KISA VADELİ M. B.	0	0	31.550.605,81	15.827.964,29	8.109.936,55	NA	NA	-49,83	-48,76
FAALİYET BORÇLARI	22.712.856,09	14.854.657,12	31.550.605,81	15.827.964,29	39.190.735,30	-34,6	112,4	-49,83	147,6
EMANET YAB. KAY.	11.867.392,83	10.656.715,88	10.319.416,40	11.469.843,21	9.300.363,56	-10,2	-3,17	11,15	-18,91
ÖDENECEK DİĞER YÜK.	4.668.758,22	12.496.385,81	10.451.576,13	10.104.366,13	9.126.826,50	167,66	-16,36	-3,32	-9,67
GİDER TAHAKKUKLARI	0	103.248,61	0	0	1.809.489,29	NA	-100	NA	NA
DİĞER KISA VAD. YAB. K.	0	47.245,72	3.668,88	86.584,61	4.935.870,96	NA	-92,23	2259,97	5600,63
UZUN VADELİ YAB. K.	0	5.197.265,53	5.917.239,89	9.553.676,08	10.823.364,58	NA	13,85	61,45	13,29
İÇ MALİ BORÇLAR	0	4.630.769,67	5.491.004,30	8.474.188,28	9.684.677,09	NA	18,58	54,33	14,28
GİDER TAHAKKUKLARI	0	566.495,86	426.235,59	1.079.487,80	1.138.687,49	NA	-24,76	153,26	5,48
ÖZKAYNAKLAR	1.028.826.087,70	1.029.922.214,67	1.048.429.719,19	1.069.553.371,75	1.078.374.600,36	0,11	1,8	2,01	0,82
NET DEĞER	934.287.605,15	934.437.603,94	934.484.657,96	934.484.657,96	966.585.049,50	0,02	0,01	0	3,44
YENİDEN DEĞER. FARK.	0	0	0	0	0	NA	NA	NA	NA
GEÇMİŞ YIL. OLMLU F.S.	63.610.174,52	94.538.482,55	95.484.610,73	113.945.061,23	103.530.238,48	48,62	1	19,33	-9,14
GEÇMİŞ YIL. OLMSUZ F.S.	0	0	0	0	0	NA	NA	NA	NA
DÖNEM FAAL.SNÇLRI	30.928.308,03	946.128,18	18.460.450,50	21.123.652,56	8.259.312,38	-96,94	1851,16	14,43	-60,9
PASİF TOPLAMI	1.068.075.094,84	1.051.588.663,72	1.106.672.226,30	1.116.595.806,07	1.161.671.187,10	-1,54	5,24	0,9	4,04

4.2.2. Bütçe Gelirleri ve Giderleri Yatay Analizi

Bütçe gelirlerindeki değişim incelendiğinde vergi gelirlerindeki 2008 yılı düşüşü dışarıda bırakıldığında, diğer dönemlerde artış yaşandığı görülecektir. Özellikle harçlarda 2010 yılından itibaren artış yaşanmıştır. 2008 yılı hariç tutulduğunda teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin incelenen dönemde arttığı tespit edilmiştir. 2010 yılı hariç olmak üzere kurumun taşınmaz mal satışı gelirlerinde önemli artışlar gerçekleşmiştir.

BÜTÇE GELİRLERİNİN EKONOMİK SINIFLANDIRILMASI TABLOSU						% DEĞİŞİM			
BÜTÇE GELİR TÜRLERİ	2008	2008	2010	2011	2012	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011	2011 - 2012
Vergi Gelirleri	33.110.988,72	29.252.422,50	48.417.262,88	55.949.198,94	59.362.056,57	11,65	65,52	15,56	6,1
Teşebbüs ve Mülk. Gel.	14.020.195,98	11.227.680,38	11.925.962,66	16.081.685,95	19.894.660,73	19,92	6,22	34,85	23,71
Alınan Bağış ve Yar. ile Özel Gel.	102.500,00	104.100,00	435.189,93	750.885,00	106.177,00	1,56	318,05	72,54	85,86
Diğer Gelirler	60.738.618,34	53.055.455,65	62.919.878,98	75.758.824,99	83.658.827,39	12,65	18,59	20,41	10,43
Sermaye Gelirleri	12.391.256,13	14.786.947,51	6.388.491,84	50.079.121,50	71.281.343,67	19,33	-56,8	683,9	42,34
Alacaklardan Tahsilatlar	230.551,58	0	0	0	0	-100	NA	NA	NA
BÜTÇE GEL. TOPLAMI	120.594.110,75	108.426.606,04	130.086.786,29	198.619.716,38	234.303.065,36	23,39	175,68	52,68	17,97

Bütçe giderlerindeki değişim incelendiğinde, personel, sosyal güvenlik kurumu primi ve mal ve hizmet alımı giderleri önceki yıllara göre tüm dönemlerde artış göstermiştir. diğer dönemlerde artış yaşandığı görülecektir. Sermaye giderlerinde ise, 2009 yılından itibaren artışın olduğu belirlenmiştir.

BÜTÇE GİDERLERİNİN EKONOMİK SINIFLANDIRMASI TABLOSU						% DEĞİŞİM			
BÜTÇE GİDERİNİN TÜRÜ	2008	2009	2010	2011	2012	2008 - 2009	2009- 2010	2010- 2011	2011 - 2012
PERSONEL G.	17.328.133,28	20.319.797,79	24.408.368,16	27.013.289,69	32.689.093,50	17,26	17,26	10,67	21,01
SGK. Devlet Primi	2.734.142,68	3.237.340,69	4.196.626,67	4.942.023,87	4.994.340,88	18,4	18,4	17,76	1,06
MAL-HİZM. G.	44.350.374,02	44.594.895,78	57.691.601,23	70.144.124,15	84.621.966,47	0,55	0,55	21,58	20,64
FAİZ GİDERLERİ	533.797,44	120.319,87	1.148.797,83	2.181.504,94	1.843.200,69	-77,46	-77,46	89,89	-15,5
CARİ TRANS.	8.644.362,75	14.321.205,34	15.212.942,09	15.169.238,95	14.425.395,04	65,67	65,67	-0,29	-4,9
SERMAYE GİD.	49.787.717,59	31.856.223,31	38.723.515,96	53.815.181,41	124.460.566,38	-36,02	-36,02	38,97	131,3
SERMAYE TRANS.	4.875.560,03	332.175,47	553.640,98	1.763.636,97	3.181.225,62	-93,19	-93,19	218,5	80,38
TOPLAMI	128.254.087,79	114.781.958,25	141.935.492,92	175.028.999,98	266.215.788,58	-99,82	-99,82	23,32	52,1

SONUÇ

Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular özetle şu şekildedir:

- 2008 yılından itibaren dönen varlıklarda artış, buna paralel olarak da duran varlıklarda da azalış ortaya çıkmıştır.
- Dönen varlıklar arasında en yüksek paya sahip olan faaliyet alacaklarında dönemler itibariyle artış ortaya çıktığı, kurum alacakları hesabının oranının yıllar itibariyle düştüğü görülmektedir.
- Kurumun duran varlıklardaki azalmanın temel nedeninin, arazi ve arsalarda azalışla birlikte, birikmiş amortismandaki azalıştan kaynaklandığı görülmektedir.
- Pasifte yer alan önemli bir değişim kısa vadeli yabancı kaynaklardaki artıştır. Bu artışın temel nedeninin ise, faaliyet borçlarındaki artış olduğu söylenebilir.
- Bütçe uygulama sonuçları tablosunun gelirler bölümü incelendiğinde, en yüksek gelir payının faiz gelirleri, kişi ve kurumlardan alınan paylar ve para cezaları gelirlerinden oluşan diğer gelirler ile mülkiyet üzerinden alınan vergiler, harçlar ve dahilde alınan mal ve hizmet vergileri gelirlerinden oluşan vergi gelirlerinde oluştuğu görülmektedir.
- Bütçe uygulama sonuçları tablosunun giderler bölümü incelendiğinde, en yüksek gider payının mal ve hizmet alım gideri ile sermaye alım gideri olduğu görülmektedir.
- Dönen varlıklarda 2009 yılı hariç diğer yıllarda, önceki yıla göre artış yaşanmıştır. Artış özellikle 2010-2012 döneminde yüksek oranlara ulaşmıştır.
- Önceki yıl baz alınarak yapılan yatay analiz sonuçlarına göre, 2009 ve 2011 yılları hariç kısa vadeli borçlarda, önceki yıla göre artış yaşanmıştır.
- Bütçe gelirlerindeki değişim incelendiğinde vergi gelirlerindeki 2008 yılı düşüşü dışarıda bırakıldığında, diğer dönemlerde artış yaşanmıştır.
- Bütçe giderlerindeki değişim incelendiğinde, personel, sosyal güvenlik kurumu primi ve mal ve hizmet alımı giderleri önceki yıllara göre tüm dönemlerde artış göstermiştir.

Kaynaklar

- ERSÖZ, Mustafa, “Kamu Kurumlarında Mali Tablolar Analizi Tekniklerinin Uygulanabilirliği”, Dış Denetim, Sayı: 3, Ocak-Şubat-Mart 2011, ss. 284-296.
- TÜRKYENER, Can Mustafa, “Belediyelerde Mali Raporlama ve Mali Analize İlişkin Temel Sorunlar”, Dış Denetim, Sayı: 4, Nisan-Mayıs-Haziran 2011, ss. 47-58.
- AKDOĞAN, Nalân ve TENKER, Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 10. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.
- ARAT, M. Emin, Finansal Analiz Aracı Olarak Oranlar, M.Ü. Nihat Sayâr Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005.
- SEVİMLİ, Abdullah, “Belediye Bütçe ve Muhasebe Sistemi”, Sayıştay Dergisi, Sayı: 35, Ekim-Aralık 1999, ss. 38-57.
- KARAASLAN, Erkan, Devlet Muhasebesi Olgusu ve Ülkemizde Devlet Muhasebesi Standartları, TÜRMÖB Yayınları, Yayın No: 276, Ankara, 2005.
- HAFTACI, Vasfî ve CEMKUT, Badem, “Tahakkuk Esaslı Muhasebe ve Belediyelerde Yeni Muhasebe Düzeni”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (12) 2006 / 2 : ss. 83-107.
- GÜCENME, Ümit, Mali Tablolar Analizi ve Enflasyon Muhasebesi, 5.baskı, Aktüel Yayınları, İstanbul, 2005.
- Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayısı: 26104.